

Rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw – wyzwania

Jacek Adamek

Streszczenie

Celem artykułu jest próba scharakteryzowania wyzwań, jakie teoria i praktyka gospodarcza formułuje wobec rachunkowości małych i średnich przedsiębiorstw. Przesłanką zajęcia się tym problemem stało się twierdzenie, iż kształt rachunkowości tej grupy podmiotów może być czynnikiem bezpośrednio oddziałującym na zdolności rozwojowe sektora MSP, a co za tym idzie na wzrost i rozwój gospodarek, w których one funkcjonują.

Treść opracowania podporządkowano zagadnieniom: specyfiki rachunkowości małych i średnich przedsiębiorstw, potrzeby oraz zakresu różnicowania rozwiązań rachunkowości małych jednostek gospodarczych, potrzeby i kierunków standaryzacji oraz pożądanych cech, jakimi charakteryzować się powinna rachunkowość małego i średniego przedsiębiorstwa.

SME accountancy – challenges

Abstract

The objective of the hereby article becomes an attempt to describe challenges encountered by SME accountancy in economic theory and practice. An incentive to take up this problem resulted from an attitude that the shape of accountancy related to this group of entities may be regarded as the factor which has direct influence on SME sector developmental capacity and therefore on the growth and development of economies in which they function. The study focused on the following concepts: SME accountancy specific profile, the need for and the scope of diversification in SME accountancy solutions, the need for and directions in standards setting and finally the desired attributes which should be characteristic for SME accountancy.

Zakres implementacji budżetowania w szpitalach – wyniki badań empirycznych

Małgorzata Cygańska

Streszczenie

Jednostki opieki zdrowotnej, biorąc pod uwagę ich wielkość, specyficzny charakter świadczonych usług, nałożone na nie regulacje prawne, potrzebują indywidualnych, przystosowanych do własnych potrzeb, metod zarządzania oraz narzędzi rachunkowości zarządczej. Skuteczność ich działania powinna być wspomagana pełnym wykorzystaniem pojawiających się możliwości zastosowania nowych instrumentów.

W artykule przedstawiono wyniki badań empirycznych dotyczące zakresu wykorzystania budżetowania przez szpitale województwa warmińsko-mazurskiego, zidentyfikowano czynniki utrudniające procesy jego wdrażania oraz określono wpływ systemu budżetowania na działalność badanych podmiotów.

The range of utilization of budgetary system by hospitals of Warmia and Mazury Voivodeship.

Summary

Taking into account the size of the hospitals, specific services provided by them, as well as the law regulations, these units need individual, adjusted to their needs methods of management.

The article presents research results concerning the range of utilization of budgetary system by hospitals of Warmia and Mazury Voivodeship and the main constraints of successful utilization of budgetary systems in these units.

Teoretyczne podstawy drzew decyzyjnych w kontekście prognozowania upadłości

Artur Hołda

Streszczenie

W niniejszym artykule przedstawiono teorię drzew decyzyjnych jak również metodologię ich budowy. Wskazano na użyteczność i ograniczenia techniki drzew decyzyjnych. Zalety drzew decyzyjnych były wykorzystywane przez wielu autorów w tym w prognozowaniu upadłości przedsiębiorstw. Frydman H., Altman E. I. Kao D byli jednymi z pierwszych autorów wykorzystujących drzewa decyzyjne w prognozie upadłości. W niniejszej pracy przedstawiono również drzewo decyzyjne DHP zbudowane na podstawie danych polskich firm produkcyjnych. W przedstawionym drzewie decyzyjnym wykorzystano 3 wskaźniki finansowe (ODCP, SZ, RSK) i wykazało ono wysokie zdolności klasyfikacyjne jak i prognostyczne.

Theory of Decision Trees from Prediction of Bankruptcy Point of View

Abstract

This paper presents the theory as well as methodology of decision trees. Advantages and disadvantages in using of decision trees are presented. At present many authors take advantage of this technique for prediction of bankruptcy. Frydman H., Altman E. I., Kao D. were one of the first authors which made implementation of decision trees for prediction of bankruptcy. Also, in the article a decision tree DHP is presented for polish manufacture companies. Decision tree DHP use three financial ratios (ODCP, SZ, RSK) and showed a high ability for classifying and predicting.

Środki trwałe jako szczególny składnik bilansu sporządzonego według MSSF - regulacje a praktyka polskich spółek publicznych

Iga Kaczmarczyk, Ewa Walińska

Streszczenie

W niniejszym artykule skoncentrowano się na podstawowych różnicach pomiędzy zasadami ujmowania środków trwałych w polskim prawie bilansowym i MSSF. W pierwszej części, na bazie analizy UoR i MSSF, przedstawiono potencjalne różnice w w/w zakresie, w drugiej – przedstawiono wyniki badania rocznych raportów za lata 2004 i 2005 polskich spółek publicznych z WIG 20.

Spółki co prawda ujawniły informacje o różnicach dotyczących zasad wyceny środków trwałych według UoR i MSSF, ale ich szczegółowa analiza nie jest możliwa. Badania potwierdziły jedynie, iż najbardziej znacząca różnicą w omawianym obszarze praktyki sprawozdawczości finansowej jest różnica związania z koniecznością wyceny środków trwałych w wartości godziwej, zamiast w koszcie historycznym. Pozostałe różnice dotyczą wyceny i prezentacji nieodpłatnie otrzymanych praw do wieczystego użytkowania gruntów, wyceny w warunkach hiperinflacji, odpisów utraty wartości.

Fixed assets in the balance-sheet prepared under IFRS - the regulatory context and the practice of Polish public companies

Summary

This article focuses on the basic differences in the measurement and presentation of fixed assets between the Polish Accounting Regulations (PAR) and IAS / IFRS. The first part of the article deals with the potential differences in the above respect (based on the analysis of PAR and IAS / IFRS), while the second part presents the outcomes of the examination of financial statements prepared by the Polish listed companies (the so-called “blue chips”) for financial years 2004 and 2005.

The article presents the differences in the recognition of fixed assets between the Polish Accounting Regulations and IAS / IFRS presented by the companies covered by the research, however their detailed analysis is not possible. The analysis carried out confirms solely that the most significant difference in this particular field of reporting practice is the difference in the measurement of fixed assets at fair value rather than at historical cost. The other differences concern evaluation of the gratuitously received rights of the perpetual usufruct of land, valuation under hyperinflation and evaluation of impairment.

Założenia i ogólna struktura projektu systemu rachunkowości zarządczej w Uniwersytecie Łódzkim

Irena Sobańska, Anna Szycha, Jan Michalak, Marcin Michalak

Streszczenie

Szkolnictwo wyższe w Polsce podlega od 1990 roku procesowi reform zmierzających, tak jak w innych krajach Unii Europejskiej, do przekazania uczelniom państwowym coraz większej autonomii naukowej, dydaktycznej, organizacyjnej, finansowej i w dziedzinie rachunkowości. Duże znaczenie dla wzrostu stopnia autonomii uczelni państwowych ma nowa ustawa o szkolnictwie wyższym, uchwalona w 2005 r. Wzrostowi autonomii decyzyjnej kierownictwa uniwersytetów towarzyszy znaczny wzrost zapotrzebowania na finansowe i niefinansowe informacje niezbędne do zarządzania. Potrzeba posiadania nowego typu informacji jest coraz częściej uświadamiana przez kierownictwa uniwersytetów w Polsce, które podejmują decyzje o opracowaniu i wdrożeniu bardziej lub mniej kompleksowych systemów informacyjnych do zarządzania uczelnią, mających na celu zapewnienie bazy informacyjnej dla przeprowadzenia restrukturyzacji uniwersytetu i efektywnego nim zarządzania.

Celem artykułu jest objaśnienie uwarunkowań zmian w systemie informacyjnym dla potrzeb zarządzania Uniwersytetem oraz opis procesu projektowania, podstawowych założeń i struktury nowego systemu rachunkowości zarządczej dla tego Uniwersytetu. Podmiotem badania jest Uniwersytet Łódzki - jeden z największych uniwersytetów w Polsce, kształcący około 39 000 studentów i zatrudniający około 3 800 pracowników, w tym ponad 2200 nauczycieli akademickich.

Po zagadnieniach wprowadzających i dotyczących wcześniejszych badań w dziedzinie rachunkowości zarządczej uniwersytetów, w referacie przedstawiono:

- uwarunkowania funkcjonowania uniwersytetów w Polsce po 1990 r.,
- zmiany regulacji prawnych dotyczących działalności uniwersytetów od 2004 r.,
- charakterystykę i ocenę przydatności dla potrzeb zarządzania dotychczas stosowanego rachunku kosztów w badanym Uniwersytecie,
- etapy i podstawowe założenia projektowanego systemu rachunkowości zarządczej dla Uniwersytetu,
- główne elementy struktury nowego rachunku kosztów i wyników,
- wstępny projekt systemu pomiaru i oceny dokonań Uniwersytetu.

Changes in the University of Lodz Management Accounting System. Objectives and General Structure of the Project.

Summary

Since the year 1990 higher education in Poland has been going through a reform process, which is aimed, like in other countries of the EU, at granting public institutions for higher education a greater degree of autonomy in such areas as research, education, organization, finance and accounting. A new act on higher education of 2005 has contributed significantly to increasing the autonomy of public universities. The growing decision-making autonomy of university managing bodies has had created a need for financial and non-financial measures for management purposes. There is a growing awareness of this need, which has resulted in development of comprehensive management information system, designed to provide the information for the purposes of restructuring and effective management of the university.

The aim of this paper is to explain the determinants of changes to be made in the management accounting system at the University of Lodz and to present the process of developing the concept and structure of the new management accounting system for the University.

The introductory part and presentation of earlier research in the field of university management accounting are followed by discussion of:

- conditions in which universities in Poland are functioning after 1990,
- the features and usefulness for management purposes of the cost accounting currently used at the Lodz University,
- stages in the development of the university management accounting system and its basic features.

Rola rachunkowości w usprawnieniu procesu zarządzania grupą kapitałową

Joanna Toborek - Mazur

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie rachunkowości jako niezbędnego narzędzia systemu zarządzania grupą kapitałową. Poprzez wypełnianie poszczególnych funkcji rachunkowość dostarcza informacji niezbędnych do podejmowania decyzji dla zarządzających podmiotami gospodarczymi. Informacje generowane w ramach systemu pozwalają na ocenę działalności spółek i efektywne wykorzystania zasobów oraz podjęcie zasadnych decyzji w procesie zarządzania. Należy bowiem pamiętać, że celem głównym zarządzania jest sprawność i efektywność danej organizacji, a w sferze ekonomicznej maksymalizacja zysku. Nie można jednak ich osiągnąć bez informacji, która dostarcza i przetwarza rachunkowość. Narzędziem, który przyczyni się do sukcesu organizacji jest odpowiednia strategia zarządzania oparta na wiarygodnej i rzetelnej informacji.

The role of accounting in the improving of the managing process of capital group

Summary

Target of this article presents accounting as necessary elements of proper and effective managing of capital group. The accounting through its functions delivers information for decision making for managers. Generated information in this system lets to evaluate activities of company and optimisation of using of its resources and taking good decisions in managing process. The main focuses of management are efficiency and effectivity of organisation and maximisation of profit in economic area. It can not be reached without information processed and given by accounting. The right strategy of managing based on the credible and reliable information is a tool which will contribute to the success of the organisation.

Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa uczelni państwowych -efekt prawa bilansowego czy branżowego?

Ewa Walińska

Streszczenie

Niniejszy artykuł prezentuje podstawowe kwestie związane z systemem rachunkowości finansowej specyficznej jednostki, jaką jest uczelnia państwowa. Przedstawiono w nim status prawny uczelni i jego konsekwencje w odniesieniu do systemu rachunkowości i sprawozdawczości finansowej, czyli obszary ingerencji prawa o szkolnictwie wyższym w zasady rachunkowości.

Dodatkowo wskazano na konieczność zmian obecnie funkcjonujących rozwiązań w systemach rachunkowości, które pozwoliłyby na osiągnięcie celu sprawozdań finansowych, jakim jest jasny i rzetelny obraz sytuacji finansowej i rentowności uczelni państwowej.

Financial accounting system of state universities in Poland - result of Accounting Law and “Branch” Law

Summary

This article presents fundamental issues connected with financial accounting system of state universities in Poland.

The specific law status of state universities and its consequences for financial accounting principles used in practice are main fields of interest in this article.

Additionally the basic directions of current accounting system changes were defined for polish state universities. They are necessary to achieve the true and fair view of state universities` financial position and performance.

Wpływ rewizji finansowej na kształtowanie zysków w celu unikania ujawniania strat

Piotr Wójtowicz

Streszczenie

Celem badań było stwierdzenie, czy kształtowanie zysków w celu unikania ujawniania strat w sprawozdaniach spółek uczestniczących w polskim rynku kapitałowym jest ograniczane w procesie rewizji finansowej. Badania przeprowadzono na nielosowej próbie złożonej ze spółek innych niż banki, zakłady ubezpieczeń, Narodowe Fundusze Inwestycyjne i dostawcy usług finansowych, notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie oraz na regulowanym rynku CeTO. Do badań wykorzystano dane przekrojowo-czasowe za lata 1998-2004. Dla każdej spółki-roku dysponowano parą danych: sprawozdanie sprzed oraz po rewizji finansowej, sporządzone zgodnie z ustawą o rachunkowości. Na podstawie analizy rozkładów wyniku finansowego netto oraz przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej stwierdzono, że kształtowanie zysków w celu unikania ujawniania strat nie jest istotnie ograniczane przez rewizję finansową. Zyski można kształtować z wykorzystaniem profesjonalnego osądu zarządzających tak, że biegły rewident, dążąc do wykrycia nieprawidłowości istotnych, nie zdoła temu zapobiec.

The impact of auditing on earnings management to avoid losses

Summary

The aim of the paper was to detect if earnings management to avoid losses in Polish public companies can be confined by auditing of financial statement. The data consist of nonrandom sample of Polish companies listed on Warsaw Stock Exchange and regulated off-exchange market (CeTO). Banks, insurance companies, NFI and companies rendering financial services were excluded from the sample. The study includes all available cross-sectional data from the Notoria databases for the years 1998-2004. Every company-year came into the sample with the pair of unaudited and audited financial statements prepared in conformity with Polish Accounting Act. Discontinuities in the distribution of reported earnings around the threshold – zero value of net income – together with the lack of discontinuity of the distribution of cash flows from operations indicate earnings management by the exercise of management discretion. Auditors are generally not able to confine such type of earnings management when conducting the audits because their task is to identify material misstatements, while managerial discretion is usually the natural part of, to some extent aggressive, accounting policy.

Dźwignie ekonomiczne – produkt analizy wrażliwości modelu finansowego

Adam Żwirbla

Streszczenie

Artykuł jest próbą przedstawienia w nowym świetle zjawiska dźwigni ekonomicznych. Autor wyjaśnia istotę dźwigni operacyjnej, finansowej oraz całkowitej w oparciu o tzw. „atrybuty” dźwigni.

Następnie autor proponuje nowe podejście metodologiczne, a także przedstawia stopnie wszystkich dźwigni jako funkcje wolumenu sprzedaży oraz omawia ich specyficzne własności. Ostatnia część artykułu prezentuje spojrzenie autora artykułu na inne propozycje metodologiczne,

“Economic leverage – the product of financial model sensitivity analysis”

Summary

The article is an attempt to present the economic leverages phenomena in the new light. The author explain the “essence” of operational, financial and total leverage on the strength of the co-called “leverage attribute”.

Then author propose the new methodological treatment and also describe the degree of leverages as functions of sale volume and discuss their particular properties. The last section of article present the author glance at the other methodological suggestions.

Artificial memories and accounting theory: myth and orthodoxy in accounting - Trevor Gambling

Summary

The greater part of the accounting process is completed before any observable transactions have occurred. This unconscious interior accounting is part of the managerial expertise of those who run an organisation, or the socio-psychological processes of the market economy.

There is also a need for a cognitive exterior accounting which is built from the observable transactions of the reporting entity, for concerned non-experts - non-active investors, other stake-holders in the organisation, the State and the general public interest. This cannot make its interior accounting accessible to them – but the exterior accounts substitute a representation of a plausible virtual reality, which provides assurance of the orthodox status of the entity.

In the absence of intuitive expertise, any representation is only meaningful if it conforms to a widely-accepted artificial memory – in this case the Generally Accepted Accounting Principles, or GAAP. This is based upon classical economic theory, and does not consider the possibility of organisational failure. “Going concern” is axiomatic in historical cost accounting.

The GAAP has evolved over the last 250 years to accommodate the development of new business methods. More recently these have involved sophisticated manipulation of the risk of failure, which has required the single “bottom line” of historical cost accounting to be supplemented by narrative notes and reports. The result is clumsy, but this has not led to any demand for a catastrophic change in the GAAP.

This may be due to the increasing significance of “institutional investors”, who engage directly with managers and market-makers, share in their interior accounting processes, and become less dependent on the exterior accounts for their decision-making. This has reduced the attention paid to those accounts overall, and to that extent there is less monitoring of orthodox corporate behaviour in the public interest than in the past.

However there is evidence that society itself has evolved, and the monitoring process has been taken over by a variety of general information-services and pressure-groups, often operating across national borders, and through the internet.

Sztuczna pamięć a teoria rachunkowości: mit i ortodoksja w rachunkowości

Streszczenie

Większość procesów będących przedmiotem rachunkowości odbywa się, zanim zostaną przeprowadzone jakiegokolwiek transakcje. Ta podświadoma rachunkowość wewnętrzna stanowi część fachowej wiedzy i doświadczenia osób kierujących organizacją, czyli jest elementem społeczno-psychologicznych procesów zachodzących w gospodarce rynkowej.

Istnieje również zapotrzebowanie na kognitywną rachunkowość zewnętrzną tworzoną w oparciu o dające się ująć transakcje podmiotu sprawozdawczego na potrzeby różnych grup zainteresowanych, niebędących ekspertami użytkowników sprawozdań finansowych (inwestorów i innych interesariuszy, państwa oraz ogółu społeczeństwa).

Przy braku intuicyjnej wiedzy i znajomości sytuacji wszelka prezentacja i interpretacja kondycji finansowej i majątkowej podmiotów gospodarczych ma sens tylko wtedy, gdy odwołuje się do powszechnie przyjętej sztucznej pamięci – w tym przypadku do ogólnie akceptowanych zasad rachunkowości (GAAP). Jest ona zbudowana na klasycznej teorii ekonomii i nie uwzględnia możliwości bankructwa organizacji. Założenie kontynuacji działania jest traktowane jako pewnik w rachunkowości opartej na koszcie historycznym.

GAAP powstawały w ciągu ostatnich 250 lat w odpowiedzi na pojawianie się nowych metod prowadzenia działalności gospodarczej. W ostatnich czasach metody te obejmują również bardzo skomplikowane manipulacje dotyczące ryzyka niepowodzenia (bankructwa), w związku z czym wynik finansowy netto ustalany w rachunkowości opartej na koszcie historycznym musi być uzupełniony dodatkowymi informacjami w formie opisowej oraz raportami. Efekt jest dość „toporny”, ale nie wywołał potrzeby radykalnych zmian w GAAP. Może to być spowodowane rosnącym znaczeniem inwestorów instytucjonalnych, którzy są w bezpośredniej relacji z menedżerami i uczestnikami rynku, uczestniczą w wewnętrznych procesach rachunkowości i w swoich procesach decyzyjnych w mniejszym stopniu kierują się informacjami dostarczonymi przez sprawozdawczość finansową. Ogólnie biorąc, obecnie przywiązuje się mniejszą wagę do sprawozdań finansowych oraz do monitorowania zachowań przedsiębiorstw w imię dobra publicznego.

Ale społeczeństwo również uległo ewolucji i monitorowaniem zajmują się obecnie rozmaite agencje informacyjne i grupy nacisku, często o zasięgu międzynarodowym i działające za pośrednictwem internetu.

Some thoughts on the future of public sector accounting research and the accounting profession

Rowan Jones

Summary

The article first reviews the radical changes that have been taking place in public sector accounting since the 1990s: adoption by sovereign government of some form of accrual accounting, promulgation by IFAC of International Public Sector Accounting Standards, explicitly based on then extant IAS, with only minimal changes for the governmental context. Next, it provides synthetic explanations of the nature of national accounting, which is very distinctly different from business accounting, and of budgetary accounting.

The author emphasizes the challenges that will apply in future to these types of public sector accounting, as well as the challenge which is in the use of law by sovereign government accounting.

Streszczenie

Uwagi wiążące się z przyszłością badań w dziedzinie rachunkowości sektora publicznego i zawodu księgowego

Wychodząc od wskazania, zachodzących od lat 90 XX w., radykalnych zmian w rachunkowości sektora publicznego (szerszy zakres zastosowania zasady memoriałowej, promulgowanie przez IFAC Międzynarodowych Standardów Rachunkowości Sektora Publicznego opartych na MSR i uwzględniających tylko minimalne zmiany dotyczące kontekstu rządowego), autor syntetycznie objaśnia istotę rachunkowości narodowej (makrorachunkowości), która istotnie różni się od rachunkowości jednostek gospodarczych i rachunkowości budżetowej. Autor podkreśla wyzwania, które w przyszłości wystąpią odnośnie do tych typów rachunkowości sektora publicznego, a także wyzwanie związane z zastosowaniem przepisów prawnych w rachunkowości rządowej najwyższego szczebla.